

L'exalcalde Gomis i l'alcalde Andreu repassen junts el procés de restauració de la Muralla de Montblanc i el que hi ha pendent de fer.

“Necessitarem algunes generacions per tenir restaurada tota la Muralla”

Francesc Domènech
Periodista

Josep Gomis i Martí i Josep Andreu i Domingo durant l'entrevista. (maig de 2013)

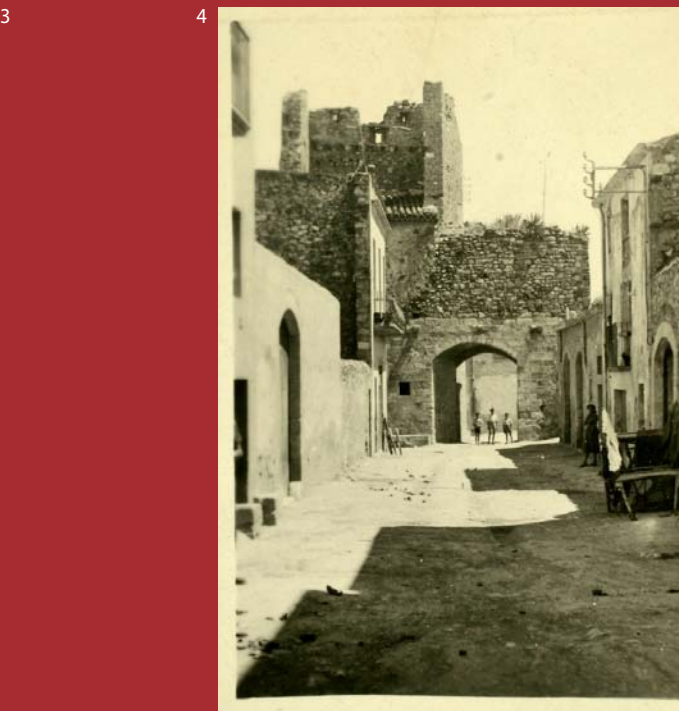
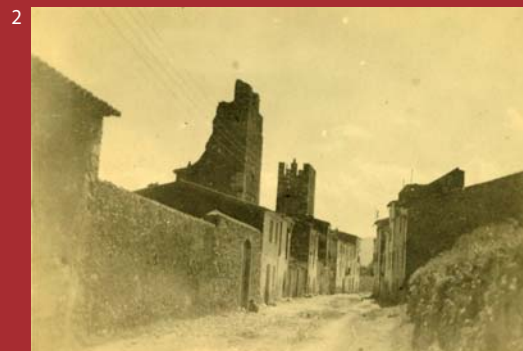
A l'exalcalde de Montblanc, Josep Gomis, i a l'actual alcalde, Josep Andreu, els han acusat sovint de patir de “mal de pedra” per la seva sana obsessió de treballar per a la recuperació del patrimoni històric de la Vila. Entre l'estrena de l'alcaldia per part de Gomis, el 1964, i avui, han passat gairebé cinquanta anys durant els quals alcaldes i governs de Montblanc han treballat en diverses fases del procés de restauració de la Muralla, convertida ara en el principal símbol d'identitat de Montblanc. “Els diferents alcaldes

hem treballat en el projecte amb més o menys intensitat, però tots, com a mínim, hem comprat alguna casa que ha permès alliberar una part de Muralla”, diuen durant una conversa conjunta amb Cultura i Paisatge. La continuïtat del projecte, doncs, ha estat una de les claus que ha permès a la Vila gaudir d'aquest valuós patrimoni.

Dos alcaldes. Dues èpoques. Dues concepcions ideològiques. Dos tarannàs diferents. Però una idea comuna: El futur de Montblanc ha de passar per dos eixos estratègics: La recuperació del patrimoni per convertir la Vila en un cas singular que permeti potenciar el Turisme, i la industrialització, que va començar en l'època de Josep Gomis a l'alcaldia i que els alcaldes posteriors han mantingut. “Això ens permet una economia equilibrada”, diu Andreu, “de manera que el disposar d'indústria ens permet pensar molt bé l'estratègia turística i que puguem anar a poc a poc i fer que tot plegat sigui sostenible”. Gomis assenteix, i recorda com “des del 1964 aquests han estat els dos eixos principals de l'actuació de l'Ajuntament, que han tingut continuïtat”.

Josep Gomis va accedir a l'alcaldia el 1964. Les primeres intervencions per a la restauració de la Muralla havien estat obra de la Mancomunitat de Catalunya. Durant els anys posteriors es va frenar aquest primer impuls. Només, durant la República, es van dibuixar plànols per poder recuperar el portal de Sant Jordi. Va venir la Guerra Civil i no va ser fins el 1947 que Montblanc va ser declarat Conjunt Monumental, una qualificació oficial que obria portes a projectes de recuperació d'una certa ambició. Amb Josep M. Abelló d'alcalde, es van començar obres de reconstrucció d'algunes de les torres que estaven escapçades, es van arreglar

merlets... Però Gomis es va plantejar un programa més ambiciós: tenia clar que l'Ajuntament havia d'adquirir les cases que tapaven la muralla per fer-la visible i poder-la restaurar. La qüestió era com fer-ho. Per garantir que el projecte fos possible es van fer les gestions necessàries que van permetre que, al 1971, es declarés d'utilitat pública, de manera que totes les cases adossades a la Muralla podien ser objecte d'expropiació. Tor i aquest decret, Gomis recorda que “mai hem hagut d'utilitzar el decret d'expropiació, perquè estàvem convençuts que no era just que paguessin una obra que beneficiava tot el poble només els afectats”. A partir d'aquesta idea, es van fer promocions de nous habitatges “que permetien acordar amb els propietaris de les cases un canvi de metre quadrat d'habitatge vell per metre quadrat d'habitatge nou”. D'aquí va néixer, per exemple, el conjunt de d'habitatges de Les Arcades. Tot això, però, no va estalviar que es generés un moviment d'oposició i que, fins i tot, “El Correo Catalán” publicés un article crític que deia que volien convertir Montblanc en una vila “de cartró-pedra”. En qualsevol cas, l'adquisició de cases permetia començar a fer una tasca de restauració d'amplis trams de muralla. “Ara està clar que a la Vila hi ha un consens general sobre aquest tema”, assegura l'alcalde actual, Josep Andreu.

LA MURALLA DE MONTBLANC

- 1 - El Foradot [ca. 1950]
- 2 - Muralla St. Jordi [ca. 1950]
- 3 - Baluard de Sta. Anna [ca. 1950]
- 4 - Portal del Castlà des del carrer Fusteria [ca. 1950]
- 5 - Congrés Nacional d'Arquitectura Típica Regional. Matias Solé amb Cèsar Martinell. (febrer 1969)
- 6 - Plaça i església de St. Francesc. [ca. 1950]

Fotografies:
Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà
- Fons Vicenç Baldrich
- Fons Ajuntament de Montblanc (5)

MATIES SOLÉ

En tota aquesta feina i la posterior, tant Gomis com Andreu destaquen la tasca duta a terme per Maties Solé, director del Museu-Arxiu de Montblanc fins el 2008. Havia acompanyat a Josep Gomis en molts dels viatges a Madrid a la recerca de suport i diners per restaurar la Muralla. Tants cops hi havien anat, que Andreu recorda quan, en una de les primeres visites que va fer com a alcalde a Madrid, el 2001, per reclamar que Montblanc fos inclòs en el llistat d'inversions de l'1% cultural que es destinava del pressupost de les diferents grans obres d'infraestructura de l'Estat, en arribar al Ministeri i després de presentar-se com a alcalde de Montblanc, el funcionari que l'atenia, li va etzibar: "De Montblanc? Abans venien aquí sempre un senyor molt elegant acompanyat d'una altra persona". Eren Gomis i Solé, que s'havien fet ja familiars al Ministeri de tantes visites com hi havien fet. "Maties Solé ha estat un personatge molt important en la restauració de la Muralla, perquè ha fet de fil conductor de les diferents èpoques en què des de l'Ajuntament hem treballat el tema", coincideixen a afirmar Gomis i Andreu. A la següent visita a Madrid d'Andreu, ja va demanar a Josep Gomis, aleshores Delegat del Govern de la Generalitat a Madrid, que l'acompanyés. Les gestions van tenir el seu efecte perquè Montblanc va aconseguir fons econòmics provinents d'aquesta partida de l'1 % cultural.

Justament, una de les particularitats de tot aquest procés de restauració és que les obres fetes han costat molt pocs diners a l'Ajuntament de Montblanc. "Sempre hem anat a buscar recursos a fora", explica Gomis, que ja durant la seva etapa d'alcalde va aconseguir diners de Madrid. Amb la recuperació de la Generalitat, van començar a arribar diners de Barcelona. Al 1992, l'alcalde, Andreu Mayayo, signava un conveni amb la Generalitat que garantia fons per a la compra de cases i la restauració de la muralla. I, Andreu, després d'aconseguir l'1% cultural, feia entrar el nucli antic a la Llei de Barris i aconseguia també fons econòmics de la Direcció General del Patrimoni Històric del Govern de l'Estat.

EL FUTUR

"Això de la Muralla no vol pressa", diu l'alcalde Andreu, ferm partidari de "l'anar fent" en la tasca de recuperació del patrimoni. Gomis intervé i, mig en broma, afirma que "si el Pep Andreu és alcalde durant quinze anys, ho veurem acabat", afirmació a la que Andreu replica que "sempre ha de quedar alguna cosa per fer per als que vindran". Ara, Andreu es mostra molt il·lusionat amb els projectes de la Cooperativa, l'entorn de Santa Magdalena i de l'edifici del Kursaal. Tot plegat, per afermar Montblanc com a conjunt Medieval i per dotar la Vila d'una infraestructura que permeti donar servei als turistes que la visitin.

Justament, el com treure profit de tota la feina feta des del punt de vista turístic és un dels temes que cal plantejar de cara al futur. Andreu recorda que algunes de les torres restaurades ja s'han destinat a acollir la seu d'algunes entitats de la Vila i diu que "estaria bé que poguéssim destinar algunes de les torres a ser llogades com a allotjament turístic". La remodelació de la Cooperativa "forma part també del projecte turístic, perquè és on els turistes acaben la seva visita i on poden comprar els nostres productes". Andreu no és partidari d'infraestructures turístiques enfocades a una presència massiva de visitants (excepte els dies de la Llegenda de Sant Jordi). El seu model, "que és propi i que no volem copiar d'enlloc", té com a referent el concepte de turisme cultural rural, basat en l'existència d'establiments d'allotjament petits i de qualitat, que serveixin de base per als visitants que, a més de Montblanc, vulguin visitar altres indrets de la Conca de Barberà.

CARTA ALS REIS

A Gomis i Andreu els proposem que facin la Carta als Reis. I el primer que demanen és que es perseveri en la continuïtat del projecte, que ja fa 50 anys que dura. Andreu, però, va una mica més enllà quan posa èmfasi en l'entorn natural, de manera que serveixi com a complement d'un desenvolupament equilibrat, i sense oblidar que "ens hem de convertir en la ciutat medieval de Catalunya per excel·lència".

LA MURALLA DE MONTBLANC

La maqueta del recinte emmurallat de Montblanc està exposada al Casal dels Josa, seu del Museu Comarcal de la Conca de Barberà (MCCB)

Per aconseguir tots aquests objectius "no podem copiar de ningú i hem de crear un model propi de desenvolupament, adaptat a la nostra realitat".

Andreu no vol córrer. Diu que el que queda de la muralla és la part més complicada de gestionar, i més ara, quan els recursos públics són molt més escassos. Això és el que li fa dir que en l'entorn emmurallat "hi ha feina per a un parell de generacions". Tant Gomis com Andreu es mostren optimistes, perquè "el consens social existent a la Vila és molt més gran que no havia estat, i això facilita les coses". En definitiva, poc a poc i bona lletra per a un projecte que, com cap altre, fa de Montblanc una vila singular. I, en bona part, gràcies al "mal de pedra" dels alcaldes. ■

7

8

9

10

11

12

LA MURALLA DE MONTBLANC

7 - Mossèn Josep Farré Fortuny, Plebà; Ramon Requesens Queral; Rodríguez Acosta, *Director General de Promoción y Turismo*; Joan Jornet Altarriba; Josep Gomis Martí, Alcalde. (20 de novembre de 1969)

8 - Josep Folch Folch; Josep Roca Garcia; Josep Gomis Martí, Alcalde; Molt Hble. Sr. Josep Tarradellas, President de la Generalitat; Robert Graupera, Governador Civil. (1978)

9 - El foradot en construcció. (10 de setembre de 1970)

10 - L'alcalde Josep Gomis durant la visita del Sr. Falcón Rodríguez, Director General de Belles Arts. (22 de febrer de 1973)

11 i 12 - Ensulsiada d'una torre a la muralla de St. Jordi, al tram de muralla de Pere III.

Fotografies: Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà, Fons Ajuntament de Montblanc